

Financieringsstatuut

Gemeente Papendrecht

Inhoudsopgave:

	<u>Pagina</u>
1. INLEIDING.....	2
1.1 Algemeen.....	2
1.2 Doel Financieringsstatuut.....	2
1.3 Conformiteit financieringsstatuten binnen de Drechtstedengemeenten.....	3
1.4 Wettelijk kader.....	3
2. TREASURYBELEID.....	5
2.1 Missie.....	5
2.2 Doelstellingen.....	5
2.3 Taken.....	6
2.4 Richtlijnen en limieten.....	7
3. TREASURY ORGANISATIE.....	11
3.1 Verantwoordelijkheden.....	11
3.2 Bevoegdheden.....	12
3.3 Administratieve organisatie.....	14
3.4 Planning & Control en overige informatievoorziening.....	15
3.4.1 Overlegstructuren.....	15
3.4.2 P&C-documenten.....	15
3.4.3 Overige informatievoorziening.....	17
4. INGANGSDATUM.....	17
Bijlage 1 Berekeningsboxen kwantitatieve normen Wet fido.....	18
Bijlage 2 Overzicht lange- en korte termijn ratings.....	19

1. INLEIDING

1.1 Algemeen

Voor u ligt het Financieringsstatuut van de gemeente Papendrecht. De gemeente dient hierover te beschikken op grond van externe wetgeving (zie hierna onder 1.4) en op grond van haar eigen Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet.

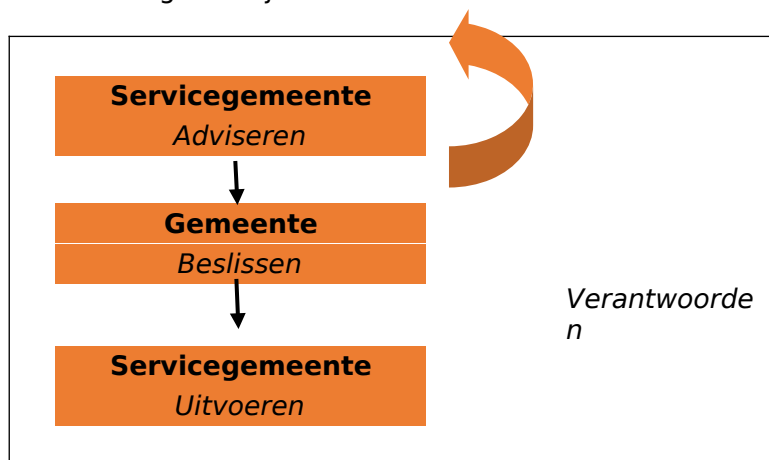
In dit Financieringsstatuut wordt ingegaan op alle aspecten van de financiering van de gemeente Papendrecht. Financiering wordt ook wel gevat onder de term treasury. Hiervan kan de volgende definitie worden gegeven:

Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Treasury gaat, kortom, over alle aspecten die te maken hebben met de financiering en de feitelijke kasstromen van een organisatie. Dit loopt van beleidsformulering tot en met de uitvoering van het betalingsverkeer. Centraal daarbij staat het financieren van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden en het daarbij afdekken van rente- en kredietrisico's.

De uitvoering van de Papendrechtse treasuryfunctie is vanuit het basispakket dienstverlening opgedragen aan Servicegemeente Dordrecht (SGD). De gemeente blijft daarbij wel autonoom in het vaststellen van het treasurybeleid.

Met uitzondering van enkele bevoegdheden die met dit Financieringsstatuut aan medewerkers van SGD zijn toegewezen (aan de treasurer of aan de functionaris FA¹ van het Team Financiële Administratie) verloopt de uitvoering van het treasurybeleid doorgaans via de volgende lijn:

1.2 Doel Financieringsstatuut

Dit Financieringsstatuut (hierna: Statuut) heeft tot doel beleidskaders aan te geven voor de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. Het biedt daarmee de structuur waarbinnen de gemeente Papendrecht haar financiering en feitelijke kasstromen kan beheren en besturen opdat de kosten en risico's zo veel mogelijk worden beperkt.

Het Statuut maakt allereerst de doelstellingen van het treasurybeleid en -beheer duidelijk, geeft inzicht in de taakvelden die hierbij worden onderscheiden en bepaalt de richtlijnen die bij de uitvoering hiervan in acht moeten worden genomen. Vervolgens wordt in dit Statuut de inrichting van de gemeentelijke financieringsfunctie uiteengezet inclusief de verantwoordelijkheden en bevoegdheden alsmede de informatievoorziening.

¹ Met 'functionaris FA' wordt de door de Servicegemeente Dordrecht aangewezen medewerker, senior medewerker en adviseur van de afdeling Financiën, team Financiële Administratie bedoeld.

Hiermee wordt beoogd de transparantie van het besluitvormingsproces te verbeteren en de kwaliteit van zowel de uitvoering als de verantwoording te verhogen.

Het Statuut vormt zo het kader voor de uitvoering van het treasurybeleid. Het treasurybeleid ondersteunt, als onderdeel van het financieel beleid, de uitvoering van de taken van de gemeente Papendrecht en biedt waarborgen voor de financiële continuïteit van de gemeente op korte en lange termijn.

1.3 Conformiteit financieringsstatuten binnen de Drechtstedengemeenten

De gemeente Papendrecht is een van de gemeenten in het Drechtstedengebied. Onder andere de financiële administratie is ondergebracht bij de Servicegemeente Dordrecht (voorheen Servicecentrum Drechtsteden onderdeel van de GR Drechtsteden). Om redenen van efficiëntie en consistentie hebben de gemeenten in het Drechtstedengebied er voor gekozen om dezelfde vorm van het voormalig GRD-statuut als format te hanteren. De gemeenten blijven volledig autonoom voor wat betreft de inhoudelijke invulling, waaronder eigen uitgangspunten, richtlijnen, limieten en toedeling van bevoegdheden.

1.4 Wettelijk kader

Naast bepalingen in de Gemeentewet (artikelen 212, 213 en 213a) wordt de belangrijkste wettelijke grondslag voor treasury binnen gemeenten gevormd door de *Wet financiering decentrale overheden* (Wet fido) en de daaruit voortvloeiende ministeriële regelingen:

- Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo);
- Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden;
- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en
- Regeling Schatkistbankieren decentrale overheden.

De fido-wetgeving valt onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De Provincie Zuid-Holland fungeert voor de gemeente Papendrecht als toezichthouder op de naleving en uitvoering van deze wet.

Het centrale uitgangspunt van de Wet fido is het bevorderen en transparant maken van een solide financieringsbeleid. In deze wet zijn dan ook expliciete bepalingen opgenomen ten aanzien van risicobeheer en transparantie. Hierbij komt de transparantie tot uitdrukking in voorschriften voor bijvoorbeeld een verplicht financieringsstatuut en voor het afleggen van verantwoording met financieringsparagrafen in begroting en jaarrekening.

Daarnaast is de Wet fido gericht op beheersing van risico's die decentrale overheden lopen uit hoofde van hun financieringstaken. Dit betreffen rente-, koers-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Deze risico's worden op de volgende bladzijde nader omschreven.

De basis voor het beheersen van deze risico's wordt in de Wet fido gevormd door enkele kwalitatieve en kwantitatieve normen.

De kwalitatieve normen zijn:

- Het aantrekken of uitzetten van middelen en het verstrekken of garanderen van leningen is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. In de Wet fido is omschreven dat de afbakening c.q. reikwijdte van het begrip publieke taak niet in deze Wet plaatsvindt, maar nadrukkelijk tot de autonomie van de decentrale overheden zelf behoort. Deze beoordeling is aan de eigen Gemeenteraad.
- Het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen vindt plaats met inachtneming van de bepalingen omtrent het Schatkistbankieren. Deze bepalingen zijn in paragraaf 2.4 onder het kopje Concernfinanciering nader uitgewerkt.

De kwantitatieve normen zijn vastgelegd in de *Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden* (Ufdo) en betreffen:

- De kasgeldlimiet: een begrenzing van het bedrag waarmee een decentrale overheid haar financiële huishouding met kortlopende middelen mag financieren

(bijvoorbeeld 'rood' staan bij de bank of opgenomen kasgeldleningen). Voor gemeenten bedraagt de kasgeldlimiet 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten.

- De renterisiconorm: een begrenzing van de omvang van de renteherzieningen en herfinancieringen in enig jaar m.b.t. de lange financiering. Deze norm heeft tot doel om te komen tot een dusdanige spreiding van een leningenportefeuille in de tijd dat overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar wordt voorkomen. De renterisiconorm voor een bepaald jaar bedraagt 20% van het begrotingstotaal aan lasten en geeft zo inzicht in het budgettaire risico.

Aanhakend op het door de Wet fido gemaakte onderscheid omvat dit Statuut zowel de korte termijn geldstromen (korter dan 1 jaar) als de lange termijn geldstromen (1 jaar of langer).

Omschrijving risico's:

De gemeente loopt een renterisico indien zij in een bepaalde periode overmatig gevoelig is voor renteontwikkelingen. Dit risico kan voortkomen uit de financieringsstructuur (indien een organisatie teveel variabel gefinancierd is) of uit een niet goed in de tijd gespreide portefeuille aan langlopende leningen.

Kredietrisico's, ofwel het risico van niet-terugbetaling, kunnen zich voordoen bij uitzettingen (verstrekke geldleningen, beleggingen) of bij borgstellingen.

Een liquiditeitsrisico, ook wel beschikbaarheidsrisico genoemd, is het risico dat de organisatie, in een situatie waarin dat nodig is, niet aan geldmiddelen kan komen. Gezien de kredietwaardigheid van decentrale overheden kan dit risico voor de gemeente Papendrecht van bescheiden betekenis worden geacht. Bovendien heeft de gemeente Papendrecht voor banken een zogenoemde solvabiliteitsvrije status, waardoor die gemakkelijker krediet of financiering verschaffen.

Koersrisico's zouden voor de gemeente Papendrecht aan de orde kunnen zijn indien zij in bezit is van langlopende obligaties en de noodzaak zou bestaan om deze voortijdig te verkopen. Gedurende de looptijd van de obligatie heeft deze nl. een koers afhankelijk van de stand van de actuele marktrendementen ten opzichte van het couponrendement, kredietkwaliteit van de uitgevende partij, restant looptijd e.d.

2. TREASURYBELEID

2.1 Missie

De Gemeenteraad bepaalt welke de publieke taken van de gemeente Papendrecht zijn. Het treasurybeleid dient, als onderdeel van het financieel beleid, de uitvoering van de publieke taken te ondersteunen en waarborgen te bieden voor de financiële continuïteit van de gemeente Papendrecht op korte en lange termijn.

2.2 Doelstellingen

Om aan de missie praktische invulling te geven kunnen de volgende doelstellingen worden onderkend:

1. *Het opereren binnen de kaders zoals die gesteld zijn in de Wet fido en door de Gemeenteraad.*
Dit heeft vooral betrekking op de transparantie met betrekking tot de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie en het van daaruit beheersen, beperken en spreiden van risico's. Zoals in paragraaf 1.4 omschreven betreft dit rente-, koers-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Hiervan zijn de rente- en kredietrisico's voor de gemeente het meest relevant.
De treasuryfunctie zal opereren binnen de door de Gemeenteraad geformuleerde publieke taken.
2. *Het zorgdragen voor een effectief en efficiënt kas- en saldobeleid.*
Kasbeheer of kasmanagement zorgt voor inrichting van het betalingsverkeer en regelt kredietlijnen.
Saldobeleid betreft alle werkzaamheden die te maken hebben met het reguleren van het direct opvraagbare banksaldo van de gemeente Papendrecht, zoals aanvullen of uitzetten. De treasuryfunctie draagt er daarbij zorg voor dat de gemeente altijd aan haar lopende verplichtingen kan voldoen.
3. *Het zorgdragen voor een goed relatiebeleid.*
Relatiebeleid dan wel het opbouwen van een relatienetwerk is van belang voor:
  - een duurzame toegang van de gemeente Papendrecht tot en de geld- en kapitaalmarkten;
  - het goed kunnen volgen en duiden van (product)ontwikkelingen op de financiële- en rentemarkten.Een goed relatiebeleid draagt er bovendien aan bij dat transacties tegen de meest aantrekkelijke voorwaarden en onder vermindering van ongewenste risico's kunnen worden aangegaan, zoals benoemd onder de navolgende doelstelling:
4. *Het minimaliseren van financieringskosten.*
De treasuryfunctie draagt zorg voor een optimale financiering van de gemeente Papendrecht. De dekking daarvan wordt gebaseerd op kasstroominformatie zoals verstrekt vanuit gemeentelijke organisatieonderdelen. De treasury-activiteiten zijn erop gericht om de kosten voor aangetrokken financieringsmiddelen (zowel kort als lang) zoveel mogelijk te beperken.

5. *Het voeren van een prudent beleid rond uitzettingen.*
Indien, rekening houdend met de wet- en regelgeving omtrent het Schatkistbankieren, uitzettingen wegens (tijdelijke) overtollige middelen worden gedaan, worden de opvattingen van de wetgever inzake prudentie, zoals opgenomen in de Wet fido, strikt gevolgd.
Voor zover mogelijk en van toepassing kunnen financieringen of uitzettingen met een duurzaam karakter ook invulling geven aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.
6. *Het realiseren van gedegen informatiestromen rond de treasuryfunctie.*
Aan de 'voorkant' betreft dit advisering en betrokkenheid bij de beleidsformulering. Daarnaast zullen er informatiestromen zijn rond de uitvoering. Tenslotte zal er naar aanleiding van de uitvoering van het beleid relevante verantwoordingsinformatie worden verstrekt.

2.3 Taken

Om de hierboven aangegeven doelstellingen te realiseren worden binnen de gemeente Papendrecht de volgende treasurytaken uitgevoerd:

- Kas- en saldobeleer
- Concernfinanciering
- Risicobeleer
- Relatiebeleer
- Planning & Control
- Advies en overig

De treasurytaak ***kas- en saldobeleer*** stuurt de bankrekeningenstructuur, het gebruik van verschillende betaalinstrumenten, de totale kosten van het betalingsverkeer en zorgt, rekening houdend met de wet- en regelgeving omtrent het Schatkistbankieren, voor het reguleren van saldi op de diverse rekeningen-courant. Verder wordt op basis van een korte liquiditeitenplanning het saldo middels dag- en/of kasgeldleningen zoveel mogelijk naar nul gestuurd.

De taak ***concernfinanciering*** zorgt voor de invulling van de lange termijn liquiditeitsbehoefte. De basis voor de lange financiering zal gelegen zijn in een meerjarige liquiditeitenplanning. Een dergelijke planning bepaalt wanneer, hoeveel en hoelang financiering nodig is. Daarnaast kunnen speciale financieringsconstructies in de analyses betrokken worden. De nadruk in het kader van de publieke taak dient bij dit taakgebied te liggen op de optimalisatie van enerzijds financieringskosten en anderzijds rendementen op uitgezette gelden, dit laatste wederom met inachtneming van de wet- en regelgeving omtrent het Schatkistbankieren.

De treasurytaak ***risicobeleer*** stuurt de financiële risico's. Zoals onder 2.2. reeds opgemerkt betreft dit bij de gemeente Papendrecht hoofdzakelijk rente- en kredietrisico's. Renterisicobeleer is er op gericht om overmatige afhankelijkheid van een renteniveau in een bepaalde periode te vermijden door het aanbrengen van een goede spreiding van de opgenomen leningen en/of uitzettingen. Kredietrisicobeleer is gericht op het beoordelen van tegenpartijrisico's bij uitzettingen en borgstellingen, één en ander met het oog op instandhouding ervan.
Het risicobeleer komt tot uitdrukking in het identificeren en eventueel kwantificeren van risico's en/of het adviseren over dan wel het (laten) vaststellen van beheersmaatregelen.

De taak **relatiebeheer** heeft betrekking op het opzetten en onderhouden van een netwerk van relaties met banken, financiële instellingen en bemiddelende organisaties voor geld- en kapitaalmarkt. Daarnaast dienen er relaties in het ambtelijke circuit te worden onderhouden.

Binnen de treasurytaak **planning & control** worden vooraf en achteraf mechanismen ingebouwd om de garantie te krijgen dat de treasurytaken binnen de aangegeven kaders worden uitgevoerd. De mechanismen die vooraf worden opgesteld, zijn onder te verdelen in het Financieringsstatuut en de financieringsparagraaf zoals opgenomen in de begroting. Tussentijds vindt periodiek voortgangsoverleg plaats over de uitvoering van treasuryfunctie. Verantwoording hierover vindt uiteindelijk plaats in de financieringsparagraaf bij de jaarrekening. Eventueel verlangde externe rapportages op grond van de Wet fido worden ook onder deze taak begrepen.

De **advies**taak houdt in dat het SGD gevraagd en, indien noodzakelijk geacht, ongevraagd de gemeente Papendrecht zal adviseren of inlichten over feiten, omstandigheden, gebeurtenissen of ontwikkelingen ten aanzien van financieringsaspecten en/of risico's voor de gemeente. Het SGD zal fungeren als expertisecentrum voor gemeentelijke organisatieonderdelen die daarom vragen. Advies kan ook inhouden beleidsadvisering ten aanzien van alle aspecten binnen het treasurybeleid.

2.4 Richtlijnen en limieten

Bij bovengenoemde treasurytaken zullen binnen gemeente Papendrecht de volgende richtlijnen en, voor zover van toepassing, limieten worden gehanteerd:

Kas- en saldobeleer

Richtlijnen m.b.t. *betalingsverkeer*:

- Er dient te worden gezorgd voor een zo efficiënt mogelijk ingerichte structuur van gemeentelijke bankrekeningen waarbij het aantal bankrekeningen dient te worden geminimaliseerd.
- Deze bankrekeningenstructuur dient te functioneren onder een optimaal gebruik van een electronic banking systeem voor zowel ontvangsten als betalingen. Dit systeem dient zich te laten kenmerken door betrouwbaarheid, praktische bruikbaarheid, beheersbaarheid en kostenminimalisatie.
- Ten aanzien van de beheers- en kostenaspecten zal de huisbankier van de gemeente Papendrecht minimaal eens per 4 jaar worden geëvalueerd. Hierbij zal worden gezien of de tarieven voor de betaalinstrumenten concurrerend zijn met die van andere banken.

Richtlijnen m.b.t. *saldobeleer*:

- Het saldobeleer van de gemeente Papendrecht zal plaatsvinden binnen de in de Wet fido geformuleerde bepalingen rond de kasgeldlimiet en het Schatkistbankieren.
- De gemeente Papendrecht dient te beschikken over een actuele liquiditeitenplanning waaruit duidelijk het verwachte verloop van de financieringsmiddelen op korte termijn blijkt (horizon 1 jaar). Uit een dergelijke planning komt een beeld naar voren wanneer, hoeveel en voor hoelang financiering nodig is.
- De Financieel Specialist zorgt voor een tijdige, juiste en volledige aanlevering van kasstroomgegevens aan de treasurer en/of functionaris FA van het SGD.
- Er dient te worden gezorgd voor een zodanige beschikbaarheid van liquiditeit dat de gemeente Papendrecht te allen tijde aan haar verplichtingen kan voldoen. Dit betekent dat:
  - o de gemeente Papendrecht ter opvang van een incidentele korte-termijn liquiditeitsbehoefte bij haar huisbankier een kredietlimiet zal aanhouden van maximaal 1,5x de kasgeldlimiet en

- o zo nodig aanvullende kredietfaciliteiten zullen worden geregeld bij de Drechtstedengemeenten.
- Het saldo in rekening courant van de gemeente Papendrecht zal door op te nemen kasgeld of uit te zetten deposito's naar een ondergrens worden gestuurd met inachtneming van de bepalingen omtrent het Schatkistbankieren en rekening houdend met in dit Statuut genoemde wettelijke en eigen bepalingen.
- Zolang geen of geen adequate liquiditeitenplanning voorhanden is mogen er, rekening houdend met bepalingen omtrent het Schatkistbankieren, slechts uitzettingen worden gedaan met een looptijd korter dan één jaar.
- De kosten van kasgeld dienen zo laag mogelijk te zijn. Hiertoe dienen voor een op te nemen kasgeldlening minimaal twee offertes te worden opgevraagd, waarvan één bij de huisbankier.
- Bij het saldobehoor worden de binnen de bancaire circuits aanwezige saldi zodanig gestuurd dat het rendement voor de gemeente Papendrecht wordt geoptimaliseerd, rekening houdend met de wet- en regelgeving omtrent het Schatkistbankieren.
- De gemeente Papendrecht onderschrijft het in Drechtstedenverband onderkende streven om elkaar onder zo voordelig mogelijke condities onderling van middelen te voorzien, één en ander mits:
  - o de omstandigheden en rentemarkten dit toestaan c.q. mogelijk maken;
  - o dit aantoonbaar voor beide partijen voordeel oplevert en
  - o dit niet op gespannen voet staat met relevante wetgeving.

Concernfinanciering

Richtlijnen:

- De gemeente Papendrecht dient te beschikken over een actuele liquiditeitenplanning waaruit duidelijk het verwachte verloop van de financieringsmiddelen blijkt. De planningshorizon hiervan zal minimaal gelijk zijn aan de laatst vastgestelde meerjarenbegroting. Deze planning kan de integrale kasstromen omvatten of kan op projectbasis zijn.
- Lange-termijn financiering zal zoveel mogelijk worden aangetrokken of uitgezet op basis van een dergelijke meerjarige liquiditeitenplanning.
- Projectfinanciering is toegestaan.
- Aan de hand van de liquiditeitenplanning en in lijn met de bepalingen in de *Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden* zal er zo veel mogelijk naar worden gestreefd financiering niet eerder op te nemen dan dat de financiële middelen daadwerkelijk benodigd zijn.
- Bij het (voornemen tot het) opnemen van lange financiering zal de meerjarige ontwikkeling van het renterisico en van de schuldpositie in de gaten worden gehouden. Indien dat naar het oordeel van Treasury noodzakelijk is zal er vanuit deze laatste een signalering aan de gemeente worden afgegeven.
- Het aantrekken van langjarige geldmiddelen vindt onder de voor de gemeente Papendrecht meest gunstige condities plaats door het opvragen van minimaal twee offertes, waarvan één bij de huisbankier.
- Ten aanzien van het uitzetten van (tijdelijk) overtollige geldmiddelen geldt dat deze in principe in 's Rijks Schatkist worden aangehouden. Echter, uitgezonderd van de verplichting om in 's Rijks Schatkist te worden aangehouden zijn:
  - a. middelen voor zover deze, gerekend over een kwartaal gemiddeld het drempelbedrag niet te boven gaan.
  - b. middelen aangehouden in de fondsen, bedoeld in artikel 15.47 van de wet Milieubeheer;
  - c. Middelen op een G-rekening als bedoeld in artikel 1, onder k, van de Uitvoeringsregeling inleners-, keten- en opdrachtgeversaansprakelijkheid 2004;
- In afwijking van voorgaande bepaling geldt dat openbare lichamen hun liquide middelen in de vorm van leningen kunnen uitzetten bij andere openbare lichamen, met dien verstande dat openbare lichamen geen leningen kunnen verstrekken aan openbare lichamen ten aanzien waarvan zij met het financiële toezicht zijn belast.

- Gelden die als hierboven vermeld uitgezonderd zijn van de verplichting om in 's Rijks Schatkist te worden aangehouden of aan een ander openbaar lichaam zijn uitgeleend, mogen uitsluitend worden uitgezet bij financiële ondernemingen die gevestigd zijn in een lidstaat van de EER (Europese Economische Ruimte) die tenminste beschikt over een AA-rating afgegeven door ten minste twee ratingbureaus en voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren kunnen aantonen dat ze tenminste over een AA- minusrating beschikken, afgegeven door tenminste twee ratingbureaus.
- Indien gelden worden uitgezet of verbintenissen met betrekking tot financiële derivaten wordt aangegaan voor een periode van minder dan drie maanden, tonen deze financiële ondernemingen aan dat ze, in afwijking van bovengenoemde, voor henzelf of voor de door hen uitgegeven waardepapieren tenminste over een A-rating, afgegeven door tenminste twee ratingbureaus, beschikken. De financiële onderneming dient zelf bij een transactie aan te tonen dat zij of haar waardepapier over de juiste rating beschikt. Tevens dient de financiële onderneming de rating van het land waarin zij gevestigd is aan te tonen.
- Het gebruik van derivaten (rente-instrumenten) is niet toegestaan.
- Conform de bepalingen van de Wet fido worden door de gemeente Papendrecht geen leningen of garanties verstrekt aan personeel en politieke ambtsdragers.

Risicobeheer

Richtlijnen en limieten:

- Het renterisicobeheer van de gemeente Papendrecht zal plaatsvinden binnen de in de Wet fido geformuleerde bepalingen rond de renterisiconorm.
- Kredietrisico's worden beperkt door (tijdelijk) overtollige geldmiddelen, rekening houdend met de wettelijke bepalingen omtrent het Schatkistbankieren, zoveel mogelijk uit te zetten bij Drechtstedengemeenten of andere openbare lichamen.
- Geldmiddelen die, zoals omschreven onder het kopje Concernfinanciering, behoren tot de middelen die zijn uitgezonderd van de verplichting om in 's Rijks Schatkist te worden aangehouden en welke niet bij de GRD, een daaraan deelnemende gemeente of ander openbaar lichaam kunnen worden geplaatst, mogen worden ondergebracht bij financiële ondernemingen of in financiële producten die minimaal voldoen aan de in de Wet fido gestelde prudentiecriteria. In aanvulling hierop geldt:
  - o Bij uitzettingen voor een periode van 3 maanden of langer: de gemeente Papendrecht alleen dan zal uitzetten bij een partij met de laagste wettelijk toegestane kredietkwaliteit indien daaraan ten tijde van de uitzetting door Standard & Poors en/of Moody's geen negatieve outlook is toegekend.
  - o Bij uitzettingen voor een periode korter dan 3 maanden dienen tegenpartijen, naast de in de Wet fido geformuleerde minimale lange-termijn ratings, te beschikken over korte-termijn ratings op A-1/P-1 niveau.
- Op grond van marktomstandigheden kan de algemeen directeur / teamleider Financiën in overleg met de wethouder Financiën besluiten dat bij de treasury-uitvoering in een bepaalde periode een hoger prudentieniveau moet worden betracht dan omschreven in de Wet fido.
- Ter bevordering van spreiding binnen de uitzettingenportefeuille uit hoofde van treasury zal nooit meer dan € 10 miljoen bij één tegenpartij worden uitgezet.
- Borgstellingen kunnen door de gemeente Papendrecht uitsluitend worden verstrekt indien deze naar het oordeel van de Gemeenteraad duidelijk een lokaal maatschappelijk belang dienen. De financiële risico's die de gemeente daarbij loopt zullen worden beoordeeld en zoveel mogelijk middels het stellen van zekerheden of contragaranties worden afgedekt. Indien de gemeente beschikt over een specifiek beleidskader voor borgstellingen zullen de daarin opgenomen regels worden gevolgd.

Relatiebeheer

Richtlijnen:

- Als onderdeel van de treasury-uitvoering dient een netwerk te worden opgezet en onderhouden met banken, financiële instellingen en bemiddelende organisaties op

de geld- en kapitaalmarkten. Dit met het oog op de noodzakelijke kennis ten aanzien van economische ontwikkelingen, financiële partijen en -producten, renteontwikkelingen en rentevisies. Daarnaast kunnen deze relaties behulpzaam zijn bij de toegang tot diverse financiële markten.

- De treasurer en/of functionaris FA van het SGD zullen de gemeente Papendrecht vanuit Drechtstedenperspectief zoveel mogelijk vertegenwoordigen in het collegiale netwerk van treasurers van 100.000+ gemeenten.
- De gemeente Papendrecht zal, indien relevant, noodzakelijk of van toepassing, ambtelijke contacten onderhouden met o.a. Vereniging Nederlandse Gemeenten, Ministerie van Binnenlandse Zaken (waar de Wet fido onder ressorteert) of met de Provincie Zuid-Holland. Laatstgenoemde is de toezichthouder op de gemeente Papendrecht wat betreft de uitvoering van de Wet fido.

Planning & Control

Richtlijnen:

- Ten behoeve van de gemeentelijke begroting en jaarrekening wordt een financieringsparagraaf opgesteld.
→ Voor de inhoud hiervan: zie paragraaf 3.4.2 P&C-documenten.
- Op verzoek zullen door de treasurer en/of functionaris FA van het SGD bijdragen worden geleverd ten behoeve van tussentijdse (bestuurs)rapportages.
- Van elke aangegane transactie op de geld- of kapitaalmarkt zal door de treasurer en/of functionaris FA van het SGD een transactieoverzicht worden gemaakt. In deze verantwoording komen de volgende zaken aan bod:
  - o een overzicht van de rentemarkt;
  - o een opsomming van de verkregen offertes (biedingen/latingen) en
  - o de gemaakte keuze.

Deze transactieoverzichten zullen door de treasurer en/of functionaris FA van het SGD aan de algemeen directeur / teamleider Financiën en/of de Financieel Specialist worden verstrekt.

- Ter borging van de treasuryadviesing en -uitvoering zal minimaal tweemaal per jaar overleg plaatsvinden tussen het SGD en de gemeente.
→ Voor nadere uitwerking hiervan: zie paragraaf 3.4.1 Overlegstructuren.
- Externe rapportages zullen worden verzorgd voor zover vereist op grond van relevante wet- en regelgeving, waaronder Wet fido.

Advies

Richtlijn:

- Gevraagd of ongevraagd advies zal altijd worden geleverd rekening houdend met de wettelijke en de in dit Statuut omschreven eigen richtlijnen en risicokaders.

3. TREASURY ORGANISATIE

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het organisatorische kader van de treasuryfunctie binnen de gemeente Papendrecht. Hierin komt tot uitdrukking de (verdeling van) taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden over de Gemeenteraad, het College van B en W en de ambtelijke organisatie.

NOTA BENE: waar in de navolgende teksten en tabellen wordt gerefereerd aan 'functionaris FA' worden hieronder begrepen de daartoe door de Servicegemeente Dordrecht aangewezen medewerker, senior medewerker en adviseur van de afdeling Financiën, team Financiële Administratie.

3.1 Verantwoordelijkheden

Met betrekking tot de treasuryfunctie kunnen binnen de gemeente Papendrecht de volgende verantwoordelijkheden worden onderscheiden, te weten:

- 1) de verantwoordelijkheden voor het **beleid** en
- 2) de verantwoordelijkheden voor de **uitvoering**.

Ad 1) Verantwoordelijkheden treasurybeleid

Met betrekking tot treasurybeleid zijn de verantwoordelijkheden als volgt verdeeld:

Tabel A Verantwoordelijkheden treasurybeleid.

Functie/Gremium	Verantwoordelijkheden
Gemeenteraad	<ul style="list-style-type: none"> • Het vaststellen van de financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening. • Evalueert, onder andere middels tussentijdse rapportages, het treasurybeleid en controleert de uitvoering daarvan.
College van B en W	<ul style="list-style-type: none"> • Het vaststellen van het Financieringsstatuut (treasurybeleid). • Het (laten) opstellen van een Financieringsstatuut. • Het (doen) uitvoeren van het treasurybeleid zoals vastgesteld in het Financieringsstatuut of financieringsparagraaf. • Het houden van toezicht op het treasurybeleid en de uitvoering hiervan.
Portefeuillehouder Financiën	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van het treasurybeleid (bestuurlijke verantwoordelijkheid).
Algemeen directeur / teamleider Financiën	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van het treasurybeleid (ambtelijke verantwoordelijkheid).
Financieel Specialist	<ul style="list-style-type: none"> • Het toezicht houden op de uitvoering van het treasurybeleid. • Het afleggen van verantwoording aan het College van B en W over de uitvoering van het treasurybeleid. • Het houden van toezicht op het treasurybeleid en de uitvoering hiervan.
Treasurer SGD	<ul style="list-style-type: none"> • Het adviseren over het treasurybeleid. • Het ambtelijk uitvoeren van het treasurybeleid.
Functionaris FA SGD	<ul style="list-style-type: none"> • Het ambtelijk uitvoeren van het treasurybeleid.

Ad 2) Verantwoordelijkheden treasury-uitvoering

In hoofdstuk 2.3 zijn de taakvelden benoemd die bij de uitvoering van de treasuryfunctie kunnen worden onderscheiden. Deze uitvoering is door de gemeente Papendrecht, vanuit het basispakket dienstverlening, opgedragen aan cluster HRFA, team Financiële Administratie van Servicegemeente Dordrecht (SGD). De verantwoordelijkheden voor deze taakvelden zijn als volgt verdeeld:

Tabel B Verantwoordelijkheden treasury-uitvoering.

Treasurytaak	Verantwoordelijkheid	Verantwoordelijk voor uitvoering	Uitvoering
Kas- en saldobehoor	College van B en W	Algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer/ Functionaris FA SGD
Concernfinanciering	College van B en W	Algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer/ Functionaris FA SGD
Risicobehoor	College van B en W	Algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer SGD
Relatiebehoer	College van B en W	Algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer/ Functionaris FA SGD
Planning & Control	College van B en W	Algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer/ Functionaris FA SGD
Advies	College van B en W	Algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer/ Functionaris FA SGD

3.2 Bevoegdheden

Uit een aantal treasurytaken kunnen handelingen of zaken voortvloeien die de gemeente Papendrecht in rechte binden, zoals (financiële) transacties. Om die reden is een goede functiescheiding c.q. toedeling van bevoegdheden van belang. In de navolgende tabel wordt uiteengezet hoe die bevoegdheden binnen de gemeente Papendrecht verdeeld zijn.

Tabel C Bevoegdheden treasurytaken.

Treasurytaak	Bevoegdheid	Autorisatie	Uitvoering
Kas- en saldobeleer	Het voeren van onderhandelingen inzake bancaire dienstverlening.	Treasurer/Functionaris FA SGD (1)	Treasurer/Functionaris FA SGD
	Het aangaan van overeenkomsten.	• Raamovereenkomsten: college van B en W	Treasurer/Functionaris FA SGD
		• Overige overeenkomsten: algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer/Functionaris FA SGD
	Het openen en sluiten van bankrekeningen.	Treasurer/Functionaris FA SGD (1)	Treasurer/Functionaris FA SGD
	Het verrichten van overboekingen ten behoeve van saldo regulatie (2).	Treasurer/Functionaris FA SGD	SGD, afdeling Financiën
	Het opnemen of uitzetten van middelen met een looptijd van minder dan 1 jaar (2).	Treasurer/Functionaris FA SGD (1)	Treasurer/Functionaris FA SGD
Risicobeleer	Het afgeven van borgstellingen uit hoofde van de publieke taak (3).	College van B en W	Teamleider Financiën
Concern-financiering	Het opnemen van middelen met een looptijd van 1 jaar of langer alsmede het voeren van onderhandelingen daarover.	• tot en met € 10 miljoen per transactie: algemeen directeur / teamleider Financiën	Treasurer SGD
		• groter dan € 10 miljoen per transactie: College van B en W	Treasurer SGD
	Het verstrekken van geldleningen uit hoofde van de publieke taak.(3)	College van B en W	Teamleider Financiën
	Het uitzetten van middelen met een looptijd van 1 jaar of langer bij 's Rijks Schatkist of uit hoofde van treasury met een maximum van € 10 miljoen bij één tegenpartij alsmede het voeren van onderhandelingen daarover.	Algemeen directeur/ teamleider Financiën	Treasurer SGD
	Het beheer van de portefeuille van opgenomen of uitgezette langlopende middelen.	Treasurer/Functionaris FA SGD (4)	Treasurer/Functionaris FA SGD
<u>Toelichting:</u>			
✓	(1) Verantwoording hierover achteraf aan Adviseur planning & control		
✓	(2) Met inbegrip van overboekingen alsmede plaatsingen in en onttrekkingen aan 's Rijks Schatkist.		
✓	(3) Bij borgstellingen en verstrekte geldleningen uit hoofde van de publieke taak die het bedrag van € 250.000,- overschrijden wordt de Gemeenteraad vooraf in de gelegenheid haar wensen en bedenkingen ter kennis van		
✓	(4) Dit betreft handelingen die om tijdsredenen aan de treasurer of aan de functionaris FA van het SGD zijn gemandateerd. Bijvoorbeeld rente-aanpassingen, cessietrajecten of wijziging van leningvorm.		

De **registratie** van de in tabel C genoemde financieringstaken wordt verzorgd door de afdeling Financiën, team Financiële Administratie van het SGD.

De **controle** bij bovengenoemde bevoegdheden is als volgt geregeld:

- Indien het autorisatieniveau bij de algemeen directeur, of op basis van verleend mandaat door teamleider Financiën, gelegen is dan controle door het College van B en W.
- Indien het autorisatieniveau bij de treasurer / functionaris FA van het SGD gelegen is dan controle door de algemeen directeur / teamleider Financiën.
- De controller kan uit hoofde van zijn functie rechtstreeks aan de algemeen directeur, portefeuillehouder Financiën en/of college van B en W adviseren en signaleren.

NB Voor treasurytaken die niet in voorgaande tabel C zijn omschreven geldt dat het autorisatieniveau te allen tijde bij het College van B en W ligt. De treasurer dan wel de functionaris FA van het SGD kan/kunnen dan vooraf adviseren en, na autorisatie door het College, uitvoeren.

3.3 Administratieve organisatie

De administratieve organisatie en interne controle met betrekking tot de treasury moeten waarborgen dat:

- de uitvoering rechtmatig is;
- de activiteiten adequaat uitgevoerd kunnen worden;
- de risico's kunnen worden beheerst;
- de juistheid, tijdigheid en volledigheid van de informatie verzekerd is.

Uitgangspunten administratieve organisatie en interne controle.

De verantwoordelijkheden en bevoegdheden van treasuryactiviteiten zijn in paragrafen 3.1 en 3.2 van dit Statuut op eenduidige wijze vastgelegd en uiteengezet. Hierbij is in termen van autorisatie, uitvoering, registratie en control functiescheiding doorgevoerd met als belangrijkste voorwaarden:

- a. iedere transactie wordt door minimaal twee functionarissen geautoriseerd.
- b. de uitvoering, registratie en controle geschieden door afzonderlijke functionarissen.

Om met betrekking tot de feitelijke betalingen die voortvloeien uit treasurytransacties waarbij conform tabel C zowel autorisatie als uitvoering bij de treasurer of functionaris FA van het SGD gelegen zijn, toch de gewenste functiescheiding en interne controle te realiseren zullen in het electronic bankingsysteem de 1^e en 2^e autorisatie van de betreffende betalingen worden geplaatst door anderen dan de treasurer / functionaris FA die de transactie heeft verricht. Dit conform de daartoe binnen het SGD geldende procedurebeschrijving(en).

Verantwoording van de aangepane geldmarkttransacties zal plaatsvinden aan de Financieel Specialist.

Dossiervorming.

Ten behoeve van de controle op de uitvoering van het financieringsbeleid leggen de treasurer of functionaris FA van het SGD zorgvuldig dossiers aan van alle plannen, nota's, besluiten en bescheiden die betrekking hebben op (de uitvoering van) de treasuryfunctie.

3.4 Planning & Control en overige informatievoorziening

3.4.1 Overlegstructuren

Ter borging van de uitvoering van het Papendrechtse treasurybeleid en de advisering hierover zal minimaal tweemaal per jaar ambtelijk afstemmings- c.q. voortgangsoverleg plaatsvinden tussen de gemeente en het SGD. Aan dit overleg zullen minimaal deelnemen:

- namens de gemeente: teamleider Financiën en Financieel Specialist;
- namens het SGD: de treasurer en/of functionaris FA.

Het SGD zal het secretariaat voeren voor het overleg (planning overleg, agenda, verslag).

In dit overleg zal telkens in ieder geval aandacht worden besteed aan de liquiditeitsplanning en het verloop van de kortlopende middelen. Overige onderwerpen bij dit overleg kunnen bestaan uit lange financiering of -uitzettingen, de rentevisie, borgstellingen, beleidsadvies en overige relevante onderwerpen.

De gemeentelijke deelnemers aan het ambtelijk overleg zullen vanuit dit overleg, indien nodig zaken afstemmen met de portefeuillehouder Financiën.

Op initiatief c.q. verzoek van één of meerdere van de hierboven gemelde ambtelijke medewerkers of van de portefeuillehouder Financiën kan op ad hoc basis treasuryoverleg met de portefeuillehouder plaatsvinden.

3.4.2 P&C-documenten

Ten behoeve van zowel planning als het afleggen van verantwoording over de uitvoering van de financieringsfunctie van de gemeente Papendrecht worden de in onderstaande tabel weergegeven documenten opgesteld.

Tabel D Matrix planning & control.

Document	Omschrijving	Opsteller	Onder verantwoordelijk- heid van	Eindverant- woordelijk
Financierings- statuut	Beleidsdocument m.b.t. inrichting financieringsfunctie.	Treasurer SGD	Algemeen directeur / teamleider Financiën	College van B en W (1)
Financierings- paragraaf	T.b.v. begroting en jaarverslag	Treasurer SGD	Algemeen directeur / teamleider Financiën	College van B en W (2)
Tussentijdse rapportage	Relevante treasuryzaken t.b.v. o.a. marap/burap (3).	Treasurer / Functionaris FA SGD	Algemeen directeur / teamleider Financiën	College van B en W
<i>Toelichting:</i>				
✓	(1) Het College zendt het financieringsstatuut conform Financiële verordening art 212 ter kennisgeving aan de			
✓	(2) Vaststelling als onderdeel van begroting dan wel jaarverslag vindt plaats door Gemeenteraad.			
✓	(3) Bijdrage zal worden geleverd indien daartoe is verzocht vanuit de gemeente.			

Het **Financieringsstatuut** zal vanaf de datum van inwerkingtreding worden aangepast als daartoe aanleiding is vanuit externe wet- en regelgeving of interne organisatorische wijzigingen.

De opstelling van een **financieringsparagraaf** in begroting en jaarrekening is verplicht gesteld op grond van de Wet fido en het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Naast de wettelijk vereiste inzichten rond kasgeldlimiet en renterisiconorm zal in deze paragrafen voor zover relevant aandacht worden besteed aan:

- Interne ontwikkelingen
- Economische ontwikkelingen
- Renteverloop en rentevisie
- Financieringen (opgenomen leningen en uitzettingen)
- De schuldpositie
- Het risicobeheer
  - o Renterisico's op korte en lange financiering
  - o Kredietrisico's rond uitgezette middelen of gewaarborgde geldleningen.

In de financieringsparagraaf in de *begroting* zal ook worden ingegaan op de belangrijkste verwachte acties met betrekking tot de in paragraaf 2.3 omschreven treasurytaakvelden, waaronder financiering².

Met de vaststelling van de financieringsparagraaf in de begroting dragen het College en de Gemeenteraad van de gemeente Papendrecht de uitvoering van het treasurybeleid, onder toezicht van team Financiën, op aan de Servicegemeente Dordrecht.

In de financieringsparagraaf in het *jaarverslag* zal tevens verantwoording worden afgelegd over acties zoals die waren benoemd in de betreffende begrotingsparagraaf.

---

² Bij voorkeur onder gebruikmaking van een liquiditeitenplanning.

3.4.3 Overige informatievoorziening

Ten behoeve van de uitvoering van de treasuryfunctie zal de volgende interne c.q. externe informatie-uitwisseling plaatsvinden:

Tabel E Matrix overige informatievoorziening.

Soort informatie	Informatie-opsteller	Informatie-ontvanger	Frequentie
INTERN			
Gegevens m.b.t. toekomstige inkomende en uitgaande kasstromen t.b.v. liquiditeitenplanning	Adviseur planning & control	Treasurer / Functionaris FA SGD	Zodra relevante informatie voorhanden is, doch veelal samenlopend met cyclische processen
Vaste informatie t.b.v. periodiek ambtelijk treasuryoverleg. Dit betreft:	Treasurer / Functionaris FA SGD	Teamleider Financiën en Financieel Specialist	Per vergadering (minimaal 2x per jaar; zie 3.4.1)
- Liquiditeitenplanning			
- Overzicht van kortlopende middelen			
Transactierapporten (1):			
- Geldmarkttransacties	Treasurer / Functionaris FA SGD	Financieel Specialist	Per transactie
- Kapitaalmarkttransacties	Treasurer SGD	Teamleider Financiën en Financieel Specialist	Per transactie
EXTERN			
Rapportages op grond van relevante wet- en regelgeving	Treasurer / Functionaris FA SGD	Provincie Zuid-Holland, CBS	Divers
Toelichting:			
(1) Overzicht van rentemarkt, offertes (biedingen/latingen) en motivatie van gemaakte keuze.			

4. INGANGSDATUM

Dit Financieringsstatuut treedt met terugwerkende kracht per 1 januari 2023 in werking.

Deze verordening treedt in de plaats van het Financieringsstatuut vastgesteld door het college op 30 oktober 2018.

Bijlage 1 Berekeningsboxen kwantitatieve normen Wet fido

Kasgeldlimiet (korte financiering)

<i>Berekening kasgeldlimiet</i>			
	(1)	Begrotingstotaal aan lasten	
	(2)	Percentage regeling (*)	8,5%
	(3)	Kasgeldlimiet, in bedrag	(1) * (2)
<i>Berekening netto vlottende schuld</i>			
	(4)	Vlottende schuld	
	(5) Minus:	Vlottende middelen	
	(6)	Netto vlottende schuld	(4) - (5)
<i>Toets aan kasgeldlimiet</i>			
	(3)	Kasgeldlimiet, in bedrag	
	(6) Minus:	Netto vlottende schuld	
		Ruimte (+) / overschrijding (-)	(3) - (6)
(*)	Percentage conform Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo)		

Renterisiconorm (lange financiering)

<i>Berekening renterisiconorm</i>			
	(1)	Begrotingstotaal aan lasten	
	(2)	Percentage regeling (*)	20,0%
	(3)	Renterisiconorm, in bedrag	(1) * (2)
<i>Berekening renterisico</i>			
	(4)	Renteherzieningen (**)	
	(5) Plus:	Aflossingen (***)	
	(6)	Renterisico	(4) + (5)
<i>Toets aan renterisiconorm</i>			
	(3)	Renterisiconorm, in bedrag	
	(6) Minus:	Renterisico	
		Ruimte (+) / overschrijding (-)	(3) - (6)
(*)	Percentage conform Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo).		
(**)	Alleen voor OG-leningen; slechts bij doorverstrekking te salderen met UG-leningen.		
(***)	Alleen m.b.t. OG-leningen.		

Bijlage 2 Overzicht lange- en korte termijn ratings

Nota bene:

- uitsluitend relevant voor uitzettingen uit hoofde van treasury die niet onder bepalingen van het Schatkistbankieren vallen.
- de op grond van dit Financieringsstatuut niet toegestane tegenpartijen bij het uitzetten van middelen zijn in onderstaande tabellen grijs gearceerd.

Lange termijn ratings:

Standard & Poor's	Moody's	Commentaar
AAA	Aaa	Topkwaliteit
AA+	Aa1	Zeer goede kredietwaardigheid
AA	Aa2	Zeer goede kredietwaardigheid
AA-	Aa3	Zeer goede kredietwaardigheid
A+	A1	Goede kredietwaardigheid
A	A2	Goede kredietwaardigheid
A-	A3	Goede kredietwaardigheid
BBB+	Baa1	Lagere kredietwaardigheid
BBB	Baa2	Lagere kredietwaardigheid
BBB-	Baa3	Lagere kredietwaardigheid
BB+	Ba1	Speculatief
BB	Ba2	Speculatief
BB-	Ba3	Speculatief
B+	B1	Zeer speculatief
B	B2	Zeer speculatief
B-	B3	Zeer speculatief
CCC+	Caa	Kans op default
CCC	-	Kans op default
CCC-	-	Kans op default
CC	Ca	Hoge kans op default
C	C	Zeer hoge kans op default
D	-	Default

Korte termijn ratings:

Standard & Poor's	Moody's	Commentaar
A-1 (+)	P-1	Topkwaliteit
A-1	P-1	Zeer goede kredietwaardigheid
A-2	P-2	Goede kredietwaardigheid
A-3	P-3	Lagere kredietwaardigheid
B		Speculatief